

Nr 189.

Av herr **Englund**, *angående förenklat förfarande vid dödande av förkommet livförsäkringsbrev.*

I sammanhang med lagen den 8 april 1927 om försäkringsavtal, varigenom livförsäkringsbrev utfärdade efter lagens ikraftträdande den 1 januari 1928 erhållit karaktär av presentationspapper, tillkom en lag om dödande av förkommen handling, tillämplig på livförsäkringsbrev av berörda natur. Dödningsförfarandet är emellertid en omständlig och kostsam procedur. Skriftlig ansökan skall göras hos rätten i den ort, där förpliktelsen skall fullgöras, eller, om sådan ort icke är nämnd i handlingen, hos den rätt, där den förpliktade är skyldig att svara i tvistemål, som angå gäld i allmänhet (§ 2). Vid ansökning fogas avskrift av handlingen (§ 3), varjämte det åligger sökanden att om ansökningen underrätta gäldenären (§ 4). Sökanden kan dessutom åläggas att med ed bekräfta sina i ansökningen lämnade uppgifter (§ 5). Om sökanden visat sannolika skäl att handlingen förkommit för honom, förelägger rätten honom att å viss rättegångsdag fullfölja ansökningen. Rätten utfärdar tillika offentlig stämning, innehållande — förutom beskrivning av handlingen — att sökanden visat sannolika skäl för sin uppgift att handlingen förkommit för honom, ävensom tillkännagivande att, om någon innehar handlingen eller vet att den finnes i behåll, han bör därom göra anmälan hos rätten eller domaren sist å dagen för ärendets fullföljande. Den offentliga stämningen anslås å rättens dörr och införes genom sökandens försorg en gång i allmänna tidningarna. Införandet skall äga rum i första numret för januari, april, juli eller oktober månad efterty rätten bestämmer. Vid utsättande av dag för ansökningens fullföljande skall iakttagas, att minst ett och högst två år komma att förflyta mellan dagen för införandet och dagen då ansökningen skall fullföljas (§ 6). Om ärendet icke fullföljes på utsatt dag eller kungörelsen icke blivit i föreskriven ordning införd i tidningarna, förfaller ärendet (§ 7). Innan ansökningen företages till avgörande, skall sökanden förebbringa utredning, huruvida efter den offentliga stämningens utfärdande inträffat omständighet som kan tjäna till upplysning i saken. Finner rätten, att någon omständighet icke förekommit, som utvisar eller giver skälig anledning till antagande, att handlingen finnes i behåll, blir densamma av rätten dödad (§ 8).

Kostnaden för protokoll och kungörelse i ett dylikt ärende avseende förkommet livförsäkringsbrev brukar numera uppgå till ca 50 kr. Häri har då alltså icke inberäknats något arvode för ansökningshandlingarnas uppsättande eller ärendets ombestyrande, då de flesta livförsäkringsanstalter bruka tillhanda-

gå sina försäkringstagare därmed utan avgift. Dödningskostnaden måste emellertid särskilt för mindre bemedlade försäkringstagare framstå såsom oskäligt betungande. På grund härav blir också följden i många fall, att försäkringen får förfalla, då försäkringsbrevet förkommit. För att förhindra dylika verkningar ha åtskilliga försäkringsanstalter sett sig nödsakade att, då det gäller försäkringar å mindre belopp, åtminstone i viss utsträckning icke påkalla tillämpning av det lagliga dödningsförfarandet. Man har härvid sökt begränsa riskerna på olika sätt t. ex. genom att avfordra försäkringstagaren en förbindelse att svara för den skada som kan uppkomma, därigenom att det förkomna brevet ersättes utan att först i laga ordning ha dödats eller genom att i det nya försäkringsbrevet göra vissa inskränkningar beträffande försäkringsgivarens förpliktelser. Tydligt är dock att genom dylika undantag från de lagliga dödningsbestämmelserna ett osäkerhetstillstånd uppkommer, som medför avsevärda olägenheter och risker för försäkringsanstalterna.

Därför ha också ansträngningar gjorts från försäkringshåll att få till stånd sådan ändring i ovanberörda lagstiftning att ett enklare, snabbare och billigare dödningsförfarande åstadkommes beträffande förkomna livförsäkringsbrev. I skrivelse till Konungen den 26 oktober 1932 hemställde sålunda dåvarande Svenska livförsäkringsbolags direktörsförening om åtgärder i sådant syfte. Denna framställning föranledde icke någon Kungl. Maj:ts åtgärd. Icke heller en av Försäkringsjuridiska föreningen hos statsrådet och chefen för kungl. justitiedepartementet den 7 oktober 1938 gjord framställning i ärendet ledde till åsyftat resultat.

I detta sammanhang kan påpekas, att av de nordiska försäkringsavtalslagarna, vilka tillkommit efter gemensamt lagstiftningsarbete, den norska lagen i § 114 innehåller följande bestämmelser om dödande av förkommet livförsäkringsbrev:

”§ 114.

Er försikringsbrevet kommet bort, kan selskapet med tre måneders varsel innkalle den mulige innehaver med den virkning, at forsikringsbrevet trer ut av kraft og nytt forsikringsbrev kan utferdiges om ingen melder sig. Innkallelsen skal bekjentgjøres i Norsk Kunngjørelsestidende og i minst et annat blad som er almindelig lest på det sted, hvor forsikringstageren bor eller sist hadde sin bopel her i riket.”

Genom lag den 27 mars 1936 har i lagen om dödande av förkommen handling ett enklare dödningsförfarande införts beträffande sådan motbok hos annan bank än postsparbanken, enligt vilken insättarens tillgodohavande icke överstiger femtusen kronor. Förfarandet innebär, att dylik motbok, som hos banken anmälts förkommen, av bankstyrelsen kan efterlysas genom kungörelse en

gång i allmänna tidningarna och tidning i orten. Har motboken icke inom sex månader från sista kungörandet kommit till rätta och förekommer ej skäligen anledning till tvivel om riktigheten av insättarens uppgifter, är denne berättigad att utfå sitt tillgodohavande och äger, efter det medlen sålunda utbetalats, motboken ej gällande kraft.

Ett liknande förfarande borde kunna tillämpas då det gäller livförsäkringsbrev lydande å mindre belopp. Lagberedningens uttalande i motiven till ovan berörda lag den 27 mars 1936, att det lagstadgade dödningsförfarandet vore alltför omständligt och kostsamt, då det gällde bankmotböcker å mindre belopp, samt att bankinrättningarnas organisation finge anses erbjuda erforderlig trygghet för att en prövning av dessa styrelser skulle kunna ersätta förfarandet inför domstol, torde jämväl äga giltighet då det gäller livförsäkringsbrev å mindre belopp och livförsäkringsanstaltarnas organisation.

Trots att en del försäkringsanstalter, som ovan framhållits, i viss utsträckning icke påkalla tillämpning av dödningsförfarandet beträffande livförsäkringsbrev å mindre belopp, visar det sig vid en granskning av under år 1943 i allmänna tidningarna införda kungörelser i ärenden angående dödande av förkomna försäkringsbrev, att icke mindre än 120 offentliga stämningar intagits avseende tillhoppa 146 förkomna livförsäkringsbrev. Beträffande fyra av dessa brev ha försäkringsbeloppen icke angivits i stämningarna. Av övriga 142 livförsäkringsbrev lyda 30 å belopp överstigande 3 000 kr. och av dessa nio å belopp över 5 000 kr., medan endast ett enda avser belopp överstigande 10 000 kronor. En förklaring till att så stor del av de förkomna livförsäkringsbreven lyda å förhållandevis låga belopp torde vara, att dessa brev ofta innehavas av de mindre bemedlade försäkringstagarna, vilka icke ha tillgång till lämpliga förvaringsplatser för sina värdehandlingar, varför dessa lättare förkomma.

När det gäller att avgöra, för vilka livförsäkringsbrev ett förenklat dödningsförfarande bör göras tillämpligt, måste man observera att ett livförsäkringsbrevs värde icke är detsamma som försäkringsbeloppet utan oftast ett betydligt lägre belopp (återköpsvärdet). Att göra en gränsdragning med hänsyn till försäkringsbrevens verkliga värde torde stöta på stora praktiska svårigheter, varför det förefaller enklare att i stället låta försäkringsbeloppets storlek vara avgörande. Gränsen bör emellertid med hänsyn till vad som sagts om försäkringsbrevens verkliga värde kunna sättas högre än vad som skett beträffande bankmotbok eller förslagsvis till belopp icke överstigande 10 000 kr.

Enär det nuvarande dödningsförfarandet, som av vad ovan anförts torde framgå, måste anses vara alltför omständligt och kostsamt, då det gäller livförsäkringsbrev å mindre belopp, hemställs,

att riksdagen ville besluta att avlåta en skrivelse till Koningen med begäran att förslag snarast måtte föreläggas riksdagen till sådan ändring av lagen den 8 april 1927 om dödande

av förkommen handling, att ett livförsäkringsbrev lydande å belopp icke överstigande 10 000 kr. må kunna dödas genom ett förfarande analogt med det som redan nu är tillämpligt beträffande banknotbok med tillgodohavande icke överstigande 5 000 kr.

Stockholm den 23 januari 1945.

Erik Englund.
